

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษาชัชวาท
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษาชัชวาท

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัชวาท จำนวน 15 โรงเรียน ข้าราชการครูจำนวน 630 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242
2. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 คนที่สุ่มมาจาก 4 โรงเรียน และคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ

1. แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ 8 ด้าน คือห้องสมุด พิพิธภัณฑน์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ จำนวน 64 ข้อ มีความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.89
2. การสนทนากลุ่มเป็นการนำประเด็นปัญหาของการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม แล้ว นำประเด็นของปัญหาที่ทุกโรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เหมือนกันทุกโรงเรียน คือ ห้องสมุด นำมา สนทนากลุ่มใน 8 ประเด็นเพื่อนำไปสรุปเป็นรูปแบบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ใช้สูตร คำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม Word

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบแบ่งออกเป็น 2 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท พบว่า

1.1 บุคลากรส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ
64.88 รองลงมา 31- 40 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70 มีระดับคุณวุฒิการศึกษา
ปริญญาตรี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 85.12 รองลงมาคือระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญา
ตรี 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 คน มีสถานภาพเป็นครูปฏิบัติการสอนมากที่สุด 121 คน คิดเป็น
ร้อยละ 50 รองลงมาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 22.73 ตาม
ลำดับ

1.2 แหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาทจากการวิจัย
พบว่า แหล่งการเรียนรู้ที่พบทั้งหมดมี 5 แหล่งการเรียนรู้ คือ แหล่งการเรียนรู้ด้านห้องสมุด
สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ พิพิธภัณฑ์ อุทยานวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี จากการวิเคราะห์พบว่า แหล่งการเรียนรู้ด้านห้องสมุดมีปัญหาอยู่ในระดับมาก นอกนั้น
อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ด้านห้องสมุดเมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากคือการจัดบุคลากรรับผิดชอบในการดำเนินงาน
การ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน การจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน และที่มี
ปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ การติดตามประเมินผลและรายงาน คณะกรรมการสถานศึกษา
มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการ การวางแผนงาน โครงการในการดำเนินงาน จัดทำพรรณงาน
ในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

ช่วงที่ 2 รูปแบบการบริหารแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นจากการสนทนากลุ่ม เป็น
รูปแบบที่อาศัยกระบวนการ เดมิ่ง ที่เรียกว่า วงจร PDCA ซึ่งได้ดำเนินการ สนทนากันใน 8
ประเด็นคือ

- 2.1 การวางแผนงาน / โครงการในการดำเนินงาน
- 2.2 จัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน
- 2.3 จัดบุคลากรรับผิดชอบในการดำเนินงาน
- 2.4 จัดทำพรรณงานในหน้าที่ ที่รับผิดชอบ
- 2.5 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน
- 2.7 คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการ

2.8 ติดตามประเมินผลและรายงาน

ในแต่ละประเด็นได้ใช้กระบวนการของ PDCA ในการดำเนินการเป็นขั้นตอนทั้ง 8 ประเด็น โดยใน 4 ขั้นตอนของ PDCA ได้ดำเนินการดังนี้

1. การวางระบบเป็น 3 ขั้นตอนคือ
 - 1.1 ขั้นตอน
 - 1.2 วิธีการ
 - 1.3 บันทึกมาตรฐาน
2. การปฏิบัติ
3. การตรวจสอบ
4. แก้ไขปรับปรุง

อภิปรายผล

1. การศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่าแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่พบมี 5 แหล่ง และแหล่งการเรียนรู้ที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากคือแหล่งการเรียนรู้ด้านห้องสมุด มีค่าเฉลี่ย 3.51 เพราะห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาห้องสมุดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง พรรณี ชูติวัฒน์ธาดา (2545: 19) กล่าวว่า ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งรวบรวมและให้บริการวัสดุ สารนิเทศทุกประเภท ตลอดจนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทุกคนสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างอิสระตามความสนใจของแต่ละบุคคล และในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ จะมีห้องสมุดหมวดวิชาเพิ่มขึ้นมาอีกซึ่งจัดขึ้นเฉพาะวิชาเป็นที่ศึกษาค้นคว้าในแนวลึก อาจจัดเป็นมุมห้อง หรือห้องเฉพาะขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน สื่อที่จัดไว้ในห้องสมุดหมวดวิชา จะเป็นสื่อตรงตามหลักสูตรและใช้ประกอบในการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ ผู้เรียนจะสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ง่ายและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากนิตยสารต่าง ๆ ที่จัดไว้ในบรรยากาศที่สวยงามน่าสนใจและน่าใช้ จากผลการศึกษาของ มากาเร็ต (1975 : 4434-A) พบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นนิสิตที่เริ่มเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย มีความเห็นว่าแหล่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยมีผลต่อการศึกษาทุกแขนงวิชา นั่นก็หมายถึงว่าห้องสมุดก็เป็นส่วนหนึ่งของแหล่งการเรียนรู้ที่กล่าวถึงด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า และการพัฒนาผู้เรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544: 29) มาตรา 25 ได้ระบุไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริม

การดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ และนอกจากนี้ กรมสามัญศึกษา (2545:22-25) ได้จัดแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนไว้หลายอย่าง และก็นับห้องสมุดเป็นอันดับแรก เช่นเดียวกัน

2. ปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ด้านห้องสมุดมีปัญหาอยู่ในระดับมากผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามลำดับของปัญหาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

2.1 การจัดบุคลากรรับผิดชอบในการดำเนินงาน จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาชั้นนาท มีปัญหาอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.71

2.2 การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน จากผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.55 สอดคล้องกับ สามัญศึกษาจังหวัดชั้นนาท (2544:54) กล่าวว่าในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีนั้นงบประมาณเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมให้เกิดการบริหารที่คล่องตัว ตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณ

2.3 การจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน จากผลการวิจัยพบว่า ในการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนมีปัญหาอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.53 ลูเธอร์ กุลิค (สมคิด บางโม. 2539:39) ได้กล่าวว่า การแบ่งส่วนงานการจัดสายงาน ตำแหน่งต่าง ๆ ต้องกำหนด อำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนซึ่งจะทำให้การบริหารงานเป็นไปได้อย่างเรียบร้อย

2.4 การติดตามประเมินผลและรายงาน จากผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.50 สอดคล้องกับชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย (มปป.: 5) กล่าวว่า การติดตามประเมินผลทำให้สภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน และการรายงานจะเสนอผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว ซึ่งการรายงานอาจเป็นทางการอย่างสมบูรณ์ หรือแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการก็ได้

2.5 คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการผลจากการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.49

2.6 การวางแผนงาน / โครงการในการดำเนินงาน จากผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.46 สอดคล้องกับ เฮนรี ฟาโยล (สมคิด บางโม. 2539: 40) กล่าวว่า การวางแผนคือการศึกษาข้อมูลในปัจจุบัน และคาดการณ์ในอนาคตแล้ววางแผนเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

2.7 การจัดทำพรรณงานในหน้าที่รับผิดชอบจากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.45 ในการจัดทำพรรณงานทำให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงขอบเขตของ

การปฏิบัติงานเป็นการมอบหมายภาระกิจของหน่วยงาน (เฮนรี ฟาโยล อ้างถึงในสมคิด บางโม. 2539:39)

2.8 การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.43 ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิ ภูลิก (สมคิดบางโม .2539:39) การประสานงานการประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือ เพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

3. รูปแบบการบริหารแหล่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ชัยนาทได้จัดสรรதாகลุ่มใน 8 ประเด็นคือ

3.1 การวางแผนงาน / โครงการในการดำเนินงาน

3.2 จัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน

3.3 จัดบุคลากรรับผิดชอบในการดำเนินงาน

3.4 จัดทำพรณงานในหน้าที่ ที่รับผิดชอบ

3.5 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.6 สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน

3.7 คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการ

3.8 ติดตามประเมินผลและรายงาน

ในแต่ละประเด็นได้ใช้กระบวนการของ PDCA ในการดำเนินการเป็นขั้นตอนทั้ง 8 ประเด็น โดยใน 4 ขั้นตอนของ PDCA ได้ดำเนินการดังนี้

1. การวางระบบเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1.1 ขั้นตอนเป็นการจัดลำดับการทำงานก่อนหลังเพื่อให้การดำเนินงานตรง

เป้าหมายไม่ออกนอกกรอบ

1.2 วิธีการเป็นการวางแผนในการปฏิบัติ

1.3 บันทึกมาตรฐานเป็นแบบที่ใช้บันทึกในกระบวนการวางแผน

2. การปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติตามวิธีการที่วางไว้

3. การตรวจสอบ ตรวจสอบผลการปฏิบัติเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

4. แก้ไขปรับปรุง เป็นผลของการตรวจสอบหากพบข้อบกพร่องขึ้น ทำให้งานที่ได้

ไม่ตรงเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐานให้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาลักษณะปัญหาที่พบ ซึ่งสอดคล้องกับ ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย (มปป: 4-7) ได้กล่าวว่า ในการทำงานใด ๆ ก็ตามถ้าต้องการให้งานสำเร็จด้วยระยะเวลาอันรวดเร็ว และการดำเนินการเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพก็ให้ทำงานตาม วงจร PDCA คือการทำงานตามวงจร PDCA ครั้งแรกแล้ว ไม่ประสบความสำเร็จก็ให้ทำงานตามวงจร PDCA ใหม่เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษาชยันนาท ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต พื้นที่การศึกษาชยันนาทโดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1 ควรเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนให้หลากหลายไม่ใช้มีเพียงห้องสมุดเพียง อย่างเดียว เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและมีประสบการณ์แปลกใหม่

1.2 ควรสนับสนุนช่องทางในการรับรู้ของผู้เรียนในหลายรูปแบบหากเป็นแหล่งการ เรียนรู้ เดียว เพราะช่องทางการรับรู้ของผู้เรียนมีความแตกต่างกัน

1.2 ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการจัดสนับสนุนด้านทรัพยากร ต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

1.4 ควรจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาของการบริหารแหล่งการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ บ้างเพื่อ ให้เกิดความหลากหลายในแนวปฏิบัติ

2.2 ควรวิจัยเพื่อสำรวจความพร้อมของแหล่งการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ ในรูปแบบต่าง ๆ

2.3 ควรวิจัยการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อ การบริหารแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดการศึกษาชั้นพื้นฐานทั้งในระดับในระดับประถม ศึกษา และมัธยมศึกษา